

כה' בחשוון תשס"ו
23 באפריל 2006
X7025

מצבם התעסוקתי של מפוני חבל עזה וצפון השומרון שישה חודשים אחרי הפינוי / דו"ח מס' 2

עיקרי הדברים:

מטרת הדו"ח הנוכחי לבחון את מצבם התעסוקתי של מפוני חבל עזה, שישה חודשים לאחר הפינוי. בעיקר נענה על שלוש שאלות מרכזיות:

- (1) כמה מתוך מפוני חבל עזה עובדים, מובטלים (אינם עובדים ומחפשים עבודה), ואינם בכוח העבודה (אינם עובדים ואינם מחפשים עבודה).
- (2) באיזו מידה השתנה מצבם התעסוקתי של המפונים בהשוואה למצבם התעסוקתי שלושה חודשים לאחר הפינוי.
- (3) עד כמה חשופים המובטלים מקרב המפונים להצעות עבודה, באילו אופנים מחפשים עבודה וכיצד הם מעריכים את סיכוייהם להשתלב בעבודה בחודשים הקרובים.

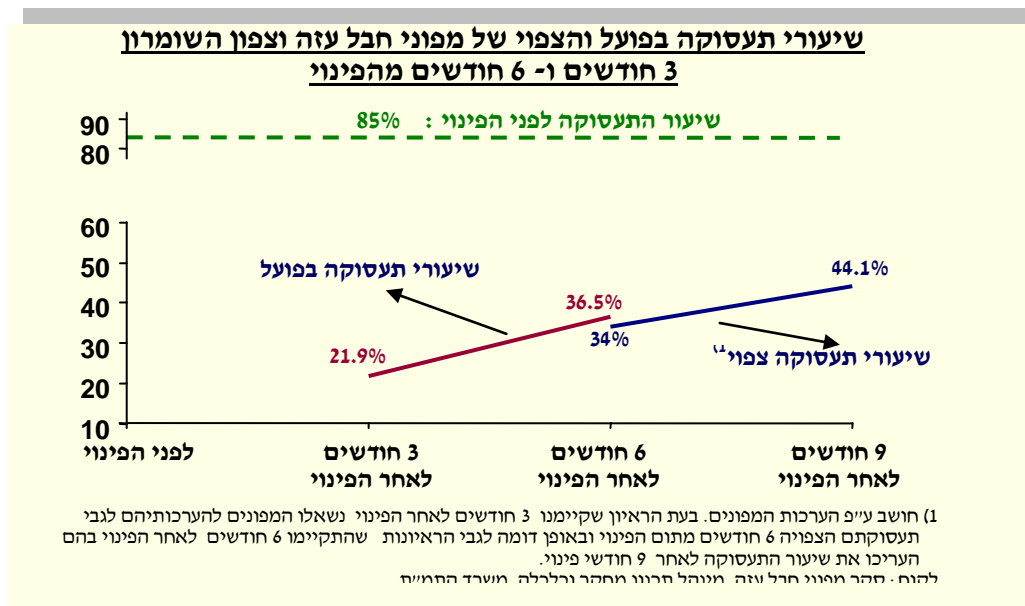
הניתוח מבוסס על סקר שנערך בקרב מפוני חבל עזה וכלל כ- 1863¹ נבדקים מקרב כלל המפונים.

להלן עיקרי הממצאים:

- שיעור המועסקים שישה חודשים לאחר הפינוי (להלן רבעון נוכחי) עומד על 36.5% בהשוואה ל- 21.9% שלושה חודשים לאחר הפינוי (להלן רבעון קודם). העלייה בשיעור המועסקים באה בחשבון בעיקר על ידי הצמצום בשיעור האבטלה אשר פחת מ- 55% ברבעון הקודם ל- 38%. היקף האוכלוסייה שאינה בכוח העבודה עלה מ- 22% ברבעון הקודם ל- 25% ברבעון הנוכחי.
- מקרב מפונים שלא עבדו לפני הפינוי – שיעור התעסוקה נותר יציב בין שני הרבעונים ועומד על 15%, שיעור האבטלה פחת מ- 56.3% ל- 34.5% ברבעון הנוכחי, זאת על חשבון גידול בהיקף האוכלוסייה שאינה בכוח העבודה מ- 28.7% ל- 50.1% ברבעון הנוכחי.
- מקרב מפונים שעבדו לפני הפינוי חל גידול בשיעור התעסוקה בין שני הרבעונים מ- 23.1% ברבעון הקודם ל- 40.4% ברבעון הנוכחי, זאת לצד צמצום בממדי האבטלה מ- 55% ברבעון הקודם ל- 39% ברבעון הנוכחי. היקף האוכלוסייה שאינה בכוח העבודה נותר ללא שינוי עומד על כ- 20%, מהם 6% לומדים בקורסי הכשרה מקצועית.
- בדומה לממצאי הרבעון הקודם, גם ברבעון הנוכחי רק 27% מהמובטלים מדווחים כי הוצעה להם עבודה.

¹ראה פירוט בגוף המסמך

- המסקנה העולה מהערכותיהם של המפונים בנוגע לחיפוש עבודה והשתלבותם בתעסוקה היא כי בתום תשעה חודשים בתום תשעה חודשים מהפינוי שיעור התעסוקה שלהם יגיע לכ-44% בהשוואה לכ-36.5% בתום 6 חודשים לאחר הפינוי, וכי שיעור האבטלה יפחת מ-38% ל-31%, שיעור האוכלוסייה שאינה בכוח העבודה צפוי לעמוד על 25%.

- השכר הממוצע החודשי ברוטו של מפוני חבל עזה עמד בתום 6 חודשים לאחר הפינוי על כ-5115 ₪. בקרב הגברים הוא עמד על כ-6530 ₪, ואילו בקרב נשים על כ-4010 ₪.
- שכרם החודשי הממוצע של המפונים עמד לפני הפינוי על כ-6050 ₪, והוא ירד ב-935 ₪ בממוצע בהשוואה לאחר הפינוי.
- חלק מהירידה בשכרם של המפונים 6 חודשים לאחר הפינוי נבע בשל הירידה בשעות העבודה לחודש של המפונים וכן בשל הירידה בשכר לשעת עבודה. כך לדוגמה השכר של מפונים לאחר הפינוי פחת בממוצע ב-4 ₪ לשעת עבודה מכ-41 לפני הפינוי ל-37 ₪ לאחריו.

מבוא:

הדו"ח הנוכחי בוחן את מצבם התעסוקתי של מפוני חבל עזה כשישה חודשים לאחר פינוי החבל (אוגוסט 2005).

מטרת הדו"ח **להשיב על שלוש שאלות:** (1) כמה מתוך מפוני חבל עזה עובדים, מובטלים (אינם עובדים ומחפשים עבודה), ואינם בכוח העבודה (אינם עובדים ואינם מחפשים עבודה). (2) באיזו מידה השתנה מצבם התעסוקתי של המפונים בהשוואה למצבם התעסוקתי שלושה חודשים לאחר הפינוי. (3) עד כמה חשובים המובטלים מקרב המפונים להצעות עבודה, באילו אופנים מחפשים עבודה וכיצד הם מעריכים את סיכוייהם להשתלב בעבודה בחודשים הקרובים.

הדו"ח מציג ממצאים בהבחנה בין מפונים אשר עבדו לפני הפינוי, לבין מפונים שלא עבדו לפני הפינוי, וכן מוצגים ממצאים המשווים בין מצב התעסוקה של המפונים כיום, לבין מצבם התעסוקתי שלושה חודשים אחרי הפינוי כפי שדיווחו לנו (ראה מצבם התעסוקתי של מפוני חבל עזה וצפון השומרון שלושה חודשים אחרי הפינוי / דו"ח מס' 1)

מקור הנתונים: הממצאים המובאים בדו"ח מבוססים על עיבוד של נתונים שנאספו בסקר מיוחד שעורך המנהל לתכנון, מחקר וכלכלה במשרד התמ"ת. קובץ הנתונים בדוח זה דומה לקובץ הנתונים עליו התבסס דוח מספר 1, אולם מכיל מעגל נבדקים רחב יותר.

הקובץ מכיל מידע בסיסי אודות מפונים אשר פנו באופן יזום לקבלת שירותים מהמרכז לייעוץ והכוון תעסוקתי למפוני חבל עזה וצפון השומרון הממוקם באשקלון (להלן המרכז), וכן על מפונים שהמרכז פנה אליהם באופן יזום (reaching out) והציע את שירותיו². המידע שהועבר אלינו כלל את שמות הפונים, ישוב המגורים לפני ואחרי הפינוי, סוג השרות שניתן להם במרכז ומספרי הטלפון שלהם. מעבר למידע אשר התקבל על ידי המרכז הוספנו לקובץ הנתונים תושבי חבל עזה אשר היו רשומים בקטיפון, ספר הטלפונים של חבל עזה, ולא הופיעו ברישומי המרכז, זאת במטרה להגיע למיצוי האפשרי הרב ביותר של מידע על האוכלוסייה המפונה.

ראוי להדגיש שהדוח הנוכחי מתמקד במתן תשובות לשלוש השאלות שהוצגו לעיל, והוא מהווה חלק ממשלב אחר הטיפול הניתן למפונים על ידי המרכז במטרה להגביר את השילוב התעסוקתי של מפוני החבל. **שיעור האיתור של מפוני החבל:** נכון להיום מצוי במנהל תכנון מחקר וכלכלה קובץ נתונים שמספק מידע 3200 מפונים ובני זוגם בגיל העבודה (20-65) מתוך 3400 תושבים בגיל העבודה שהתגוררו באזורים אלו לפני הפינוי (ע"פ מרשם מנהל האוכלוסין). הפער בין סה"כ האוכלוסייה לגביה קיים בידי המנהל מידע לבין המידע במנהל האוכלוסין נובע ככל הנראה מן הפער הקיים בין רישום מקום המגורים למגורים בפועל. **המרוויינים בסקר הנוכחי:** בסקר הנוכחי רואיינו 1048 מפונים ואלו דיווחו על עצמם ועל בני זוגם (מידע על עוד 815 מהמפונים). בסך הכול הצטבר בקובץ מידע על 1863 מפונים מתוך פוטנציאל של 3,400 שניתן היה לראיין אותם. היקף זה כולל הן את השכירים והן את העצמאים שעבדו לפני הפינוי.

² אין אפשרות לערוך בקובץ הנתונים הבחנה בין מפונים אשר פנו למרכז באופן יזום לבין מפונים שהמרכז פנה אליהם באופן יזום.

(1) מצב התעסוקה אחריי הפינוי

בחינת המצב התעסוקתי של מפוני החבל שישה חודשים לאחר הפינוי מלמד כי 36.5% עובדים, 38.0% מובטלים (לא עבדו בעת הראיון וחיפשו עבודה באופן פעיל) ו- 25.5 אינם בכוח העבודה (לא עבדו בעת הראיון וגם לא חיפשו עבודה). בהשוואה לראיון הקודם (להלן שלושה חודשים לאחר הפינוי), סה"כ שיעור המועסקים עלה ב- 14.5%, ושיעור המובטלים פחת ב- 17%, כמו כן נצפתה עלייה קלה בשיעור הבלתי מועסקים בהיקף של 3%.

סה"כ אחוז הקבוצה שלא עובדת (מובטלים + אינם בכוח העבודה) עמד בעת הראיון על למעלה מ- 63.5%, בהשוואה ל- 75% ברבעון הקודם.

בלוח מס' 1 מצויים ממצאים על מצב התעסוקה של המפונים בעת שהתגוררו בחבל עזה כפי שדווח על ידם בסקר. השוואה בין שיעורי התעסוקה לפני הפינוי לבין אלו שלאחר הפינוי יכולה ללמד אותנו עד כמה קבוצת המפונים מחבל עזה רחוקים בתום שישה חודשים משעורי התעסוקה שלהם בעבר לפני הפינוי, אולם על השיפור במצבם התעסוקתי של המפונים בהשוואה לרבעון הקודם.

לפני הפינוי הגיע שיעור התעסוקה ל-85% מקרב האוכלוסייה שהתגוררה בחבל עזה בגילאי 20-65. שיעור האבטלה היה מזערי וקרוב על 0%, בעוד שאחוז האוכלוסייה שלא השתתפה בכוח העבודה עמדה על 15% בלבד.

לוח 1 – מצב תעסוקתי של מפוני חבל עזה לפני ואחריי הפינוי (באחוזים)

מצב תעסוקתי טרום הפינוי	מצב תעסוקתי שלושה חודשים אחריי הפינוי	מצב תעסוקתי שישה חודשים אחרי הפינוי	
100.0	100.0	100.0	סה"כ
84.8	21.9	36.5	מועסקים
0.0	55.6	38.0	מובטלים
15.2	22.5	25.5	אינם בכוח העבודה

לקוח: סקר מפוני חבל עזה, מינהל תכנון מחקר וכלכלה, משרד התמ"ת

לוח 2 בוחן את המצב התעסוקתי של מפוני חבל עזה לאחר הפינוי, לפי המצב התעסוקתי לפני הפינוי. הממצאים הראשוניים מראים על מעברים בין מצבי תעסוקה שלושה חודשים לאחר הפינוי ושישה חודשים לאחר הפינוי. מבין העובדים לפני הפינוי, שיעור התעסוקה ברבעון הנוכחי עומד על 40.4%. בהשוואה לשיעור התעסוקה של מפונים שעבדו לפני הפינוי ברבעון הקודם, נראה כי חל גידול של למעלה מ- 40% בשיעור התעסוקה של מובטלים בעלי עבר תעסוקתי. באופן דומה שיעור האבטלה בקרב מפונים שעבדו לפני הפינוי ירד מ- 55.3% ברבעון הקודם ל- 39.1 ברבעון הנוכחי (חצי שנה לאחר הפינוי). היקף הקבוצה שאינה בכוח העבודה נותר ללא שינוי בקרב מפונים שעבדו לפני הפינוי ברבעון הנוכחי בהשוואה לרבעון הקודם. במילים אחרות, ניתן לסכם ולומר כי חל שיפור במצבם התעסוקתי של מפונים בעלי רקע תעסוקתי ברבעון הנוכחי.

בקרב מפונים שלא עבדו לפני הפינוי³ חלה ירידה קלה בשיעור התעסוקה, אולם עיקר השינוי בין הרבעון הנוכחי לרבעון הקודם הינו במעבר בין מצב של אבטלה למצב של יציאה מחוץ לכוח העבודה. שיעור האבטלה פחת מ- 56.3% ל- 34.5% על חשבון הגידול החד בהיקף האוכלוסייה המגדירה עצמה שאינה בכוח העבודה, מ- 28.7% ברבעון הקודם ל- 50.1%. הסבר אפשרי לשינוי חד זה טמון בחלקו בגידול בשיעור התעסוקה דווקא בקרב מפונים שעבדו לפני הפינוי, נובע ככל הנראה מאסטרטגיה אשר ננקטה ע"י מרבית המפונים הייתה לחפש עבודה לאחר הפינוי בשל רמת התעסוקה הנמוכה ששררה בכלל משקי הבית. עם השיפור ברמת התעסוקה של האוכלוסייה שעבדה לפני הפינוי, האוכלוסייה שלא השתייכה לכוח העבודה לפני הפינוי (כ- 15%), חוזרת לדפוס הקודם טרם הפינוי, קרי יציאה מכוח העבודה. סה"כ היקף המפונים שלא עבדו לפני הפינוי היה נמוך יחסית בשל שיעורי התעסוקה הגבוהים אשר היו בחבל עזה וצפון השומרון לפני הפינוי, כך שסה"כ השינוי הפנימי במצב התעסוקתי של מפונים שלא עבדו לפני הפינוי אינו משפיע במידה רבה על סה"כ המצב התעסוקתי של כלל אוכלוסיית המפונים.

לוח 2 – מצב תעסוקתי של מפוני חבל עזה לאחר הפינוי לפי המצב התעסוקתי לפני הפינוי (באחוזים)

מצב תעסוקתי טרום הפינוי			
עבדו	לא עבדו		
100%	100%	סה"כ	
23.1	15.1	מועסקים	מצב תעסוקתי
55.3	56.3	מובטלים	שלושה חודשים
21.3	28.7	אינם בכוח עבודה	לאחר הפינוי
100%	100%	סה"כ	
40.4	14.4	מועסקים	מצב תעסוקתי
39.1	34.5	מובטלים	שישה חודשים לאחר
20.5	50.1	אינם בכוח עבודה	הפינוי

לקוח: סקר מפוני חבל עזה, מינהל תכנון מחקר וכלכלה, משרד התמי"ת

³ כאמור, שיעור האבטלה בחבל עזה היה נמוך מאד לפני הפינוי, כך שהאוכלוסייה שלא עבדה השתייכה רובה ככולה לאוכלוסייה שאינה נמנית על כוח העבודה.

(2) המובטלים מקרב מפוני חבל עזה

כאמור שיעור המובטלים מקרב המפונים עמד בתום 6 חודשים מהפינוי על כ-38% בהשוואה ל – 55% ברבעון הקודם. בהשוואה בין הרבעון הקודם לרבעון הנוכחי, אחוז המובטלים שקיבלו לפחות הצעת עבודה אחת נותר זהה ועומד על 28%. באופן דומה, אחוז המובטלים אשר סוברים שיקבלו את העבודה המוצעת דומה בשני הרבעונים ועומד על 20%. נכון לכתיבת שורות אלו, לא ערכנו בנתונים הבחנה בין מי שהיה מובטל ברבעון הקודם ועובד ברבעון הנוכחי.

בהשוואה בין שני הרבעונים חל שינוי קל באסטרטגיית חיפוש העבודה של מובטלים. אחוז המחפשים באמצעות שירות התעסוקה פחת ל – 73.4% בהשוואה ל – 86.6% ברבעון הקודם, זאת במקביל לעלייה באחוז המשתמשים בחיפוש עבודה באמצעות חברות כ"א, מ – 20.67% ברבעון הקודם ל – 32.3 ברבעון הנוכחי. כמו כן חלה עלייה קלה באחוז המחפשים עבודה באמצעות חברים, מ – 59% רבעון הקודם ל – 65.6% ברבעון הנוכחי.

לוח 3 – הצעות עבודה ואופני חיפוש עבודה בקרב מובטלים מפוני חבל עזה (באחוזים)

שישה חודשים לאחר הפינוי	שלושה חודשים לאחר הפינוי	
38.0%	55.0%	קבלת הצעות עבודה ממעסיקים:
100%	100.0%	שיעור אבטלה
71.1	72.63	סה"כ מובטלים
28.9	27.37	לא קיבלו הצעות עבודה
		קיבלו הצעות עבודה
20.0	19.80	סוברים שיקבלו את העבודה המוצעת:
		אמצעים לחיפוש עבודה:
73.4	86.63	באמצעות שירות תעסוקה
32.3	20.67	באמצעות חברות כ"א
55.0	59.27	באמצעות עיתונים
48.6	46.50	באמצעות פנייה ישירה למעסיק
65.6	58.97	באמצעות חברים

לקוח: סקר מפוני חבל עזה, מנהל מחקר תכנון וכלכלה משרד התמ"ת

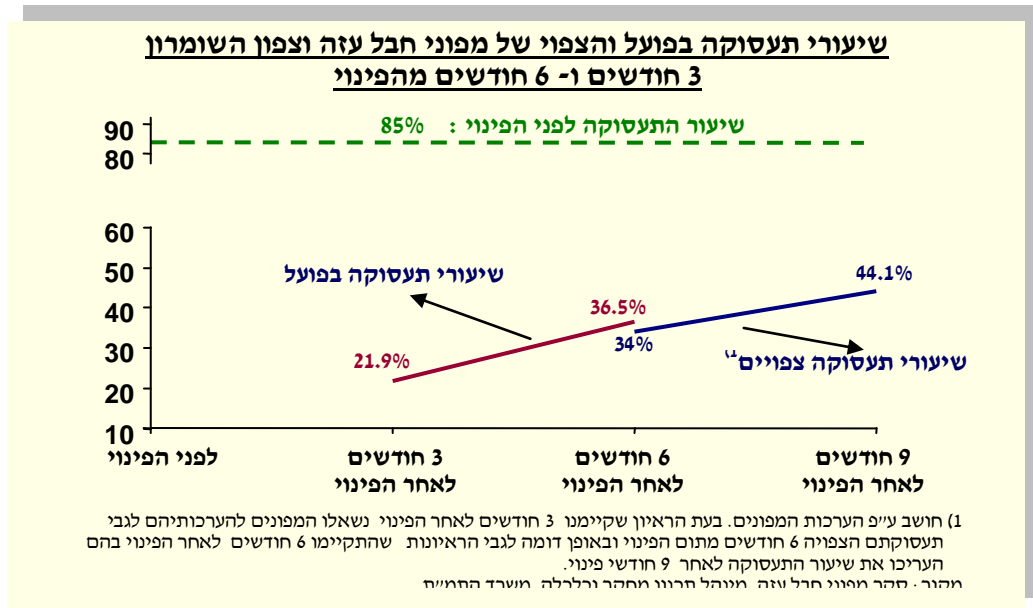
(3) השינויים הצפויים במצב התעסוקה בחודשים הקרובים

בדומה לסקר ברבעון הקודם, המובטלים מקרב המפונים שהוצעו להם משרות נשאלו כיצד הם מעריכים את סיכוייהם להתקבל לעבודה במשרות אלו. כ-20% מהמובטלים שהציעו להם הצעות עבודה העריכו בסקר שיתקבלו לעבודה בתקופה הקרובה. אם אכן יתממשו הערכות המפונים אזי בסקר הבא שיערך בעוד 3 חודשים ומקץ תשעה חודשים מהפינוי צפוי שהירידה באבטלה תביא להגדלת שיעור התעסוקה ב-7 אחוזים, זאת בהינתן יתר הדברים קבועים.

זאת ועוד, כ-36% מהמפונים שאינם בכוח העבודה דיווחו כי אינם מעוניינים לעבוד, מהם 80% העריכו כי בשלושת החודשים הקרובים ייחלו לחפש עבודה. משמעות הדבר ששינוי כזה צפוי להגדיל את שיעור האבטלה של המפונים בכ-5 נקודות אחוז ובהנחות מסוימות את שיעור התעסוקה ב-2 נקודות אחוז, זאת בהינתן יתר הדברים קבועים.

המסקנה העולה מהערכותיהם של המפונים ובהתייחס להשפעה המשולבת של קליטה בעבודה של חלק מהמובטלים וכניסה לכוח העבודה (לתעסוקה ואבטלה) של מפונים שאינם בכוח העבודה כיום, היא כי בתום תשעה חודשים מהפינוי שיעור התעסוקה שלהם יגיע לכ-44% בהשוואה לכ-36.5% בתום 6 חודשים

לאחר הפינוי, וכי שיעור האבטלה יפחת מ – 38% ל – 31%, שיעור האוכלוסייה שאינה בכוח העבודה צפוי לעמוד על 25%

(4) שכר ברוטו לפני ואחרי הפינוי

סוגיה מרכזית בהשתלבותם המחודשת של מפוני חבל עזה בתעסוקה בתחומי הקו הירוק הינה האם חל שינוי בשכר החודשי הממוצע ובשכר לשעת עבודה לאחר הפינוי. השכר החודשי הממוצע בקרב סה"כ מפוני החבל אשר עבדו בעת ערכית הסקר עמד על כ - 5115 ₪ בממוצע, בקרב גברים על - 6529 ₪ ובקרב נשים על 4007 ₪. סה"כ השכר החודשי הממוצע פחת בכ - 935 ₪ בהשוואה בין התקופה לפני הפינוי לתקופת עריכת השכר (6 חודשים לאחר הפינוי) מ - 6050 ₪ לכ - 5113 ₪. בקרב גברים הירידה בשכר הייתה מעט יותר גבוהה ועמדה על כ- 972 ₪ בעוד שבקרב נשים הירידה בשכר מצומצמת יותר ועומדת על כ - 508 ₪. יש לציין כי חלק מהירידה בשכר נובעת מהפחתה בשעות העבודה הממוצעת לאחר הפינוי, בהשוואה לתקופה לפני הפינוי, וכי השכר לשעה של נשים מפונות גדל במעט, בעוד השכר לשעה של גברים מפונים פחת בכ - 4.5 ₪ לשעת עבודה.

מפוני חבל עזה וצ' השומרון - השכר ברוטו בש"ח לחודש ולשעת עבודה לפני הפינוי ו- 6 חודשים לאחריו

שכר לפני ואחרי הפינוי - פער בש"ח			6 חודשים לאחר הפינוי			לפני הפינוי			שכר ברוטו לחודש לשעה
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
508	971.8	935.5	4007.8	6529.1	5113.2	4515.8	7500.9	6048.7	
+0.75	- 4.5	- 4.1	34.75	39.1	37.0	34.0	43.6	41.1	

מקור: סקר מפוני חבל עזה, מינהל תכנון מחקר וכלכלה משרד התמ"ת